

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА
ВЛАСНІСТЬ ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО» В КПІ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО**

Ромашко А.С. к.т.н., доц., Гаврушкевич Н.В.

Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, Україна

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність та патентознавство», яка викладається в КПІ ім. Ігоря Сікорського магістрантам I-го року навчання, наразі складається з двох частин: «Право інтелектуальної власності» (читається викладачем з юридичною освітою) та «Патентознавство та набуття прав» (читається викладачем з технічною освітою). В цій публікації буде висвітлений досвід викладання частини дисципліни «Патентознавство та набуття прав» в умовах дистанційного навчання та в умовах зміни законодавства, яке відбулося перед початком нового навчального року.

Проблема полягає в тому, що під час дистанційного навчання, зумовленого пандемією, викладачі та студенти втратили деякі можливості, властиві лише контактному спілкуванню. Причому студент повинен набути компетенції щодо створення об'єктів інтелектуальної власності, патентного пошуку, складання документів для реєстрації майнових прав як в Україні, так і за її межами. Студент – потенційний (чи й реальний) винахідник, якому потрібно засвоїти необхідність охорони своїх прав інтелектуальної власності та привити культуру поводження з інтелектуальною власністю інших творців (звичайно засновуючись на дотриманні законодавства). Оптимальним є надання потенційному винахіднику інформації, яка би стала підґрунтям для складання заявок самостійно чи в співробітництві з патентним повіреним.

Раніше викладач міг коригувати процес викладання, використовуючи невербальне спілкування з аудиторією (жести, міміка, вигуки та інші знаки, які виражають здивування, зацікавленість, втрату інтересу і т. інше). Студенти при цьому «відчували» теж не лише викладача, а й своїх одногрупників та однокурсників. При спільній взаємодії в аудиторії процес викладання регулювався викладачем на основі отримуваної від аудиторії «зворотнього відгуку». Аудиторію в звичайному режимі легше «зачепити» та спонукати до дискусії. Роботи на практичних легше перевірити усно, вказавши на помилки.

Ситуація змінилась і відчути реакцію аудиторії викладач не може. Студент вже не відчуває плеча колег і його не цікавить викладач, що розмовляє з екрану монітору. Додає проблем те, що ніхто не розуміє, чи це тимчасове явище не стане постійним.

Питаннями роз'яснення аспектів набуття прав на винаходи (корисні моделі) займались П.П. Крайнев, Ю.М. Кузнецов, Мікульонок І.О., Войтко С.В., але публікації зазначених дослідників не відповідають чинному на сьогоднішній час законодавству, навчальним програмам дисциплін і не призначені для викладання матеріалу дистанційно (те ж саме треба сказати і про напрацювання авторів цієї публікації).

На початок «дистанційного» навчального року ми зіткнулися з таким:

– впроваджені нові редакції Законів України стосовно винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок;

– не приведені до вимог нових редакцій Законів відомчі нормативно-правові акти, в тому числі і щодо географічних зазначень, і щодо напівпровідникових виробів;

– відсутнє методичне забезпечення, де відображені вимоги останніх змін законодавства;

– університетські служби вимагають реєстрації акаунтів в корпоративному середовищі, гугл-класів та відображення інформації в інших електронних засобах.

Така ситуація, як виявилось, мала і свої позитивні моменти:

– більшість викладачів були змушені впорядкувати свої навчально-дидактичні матеріали і розробити презентації, засновані на вимогах нових редакцій Законів (оскільки у більшості жодних презентацій не було, а використовувались різні посібники, методичні вказівки, конспекти, адаптовані під очні аудиторні заняття);

– були змінені підходи до виконання практичних робіт, орієнтовані на залучення студентів до роботи саме на дистанційному занятті;

– були напрацьовані бази даних для завдань як на практичних заняттях, так і на заліку у вигляді тестів;

– спрощена комунікація зі студентами за рахунок використання телеграм-груп.

Підсумовуємо наш досвід і порядок виконання навантаження:

– Створений силабус, орієнтований на формування інтересу студентів до відвідування занять в он-лайн режимі та отримання балів за виконану роботу.

– Створені телеграм-групи, де викладаються силабус, література та де викладачі відповідають на питання студентів. Під час такого спілкування ми орієнтуємо студентів на отримання додаткових балів шляхом проходження курсу Всесвітньої організації інтелектуальної власності DL-101.

– В корпоративних акаунтах створені гугл-класи, де викладені матеріали за курсом та за практичними заняттями, відбувається перевірка зданих робіт, відображена звітність по кожному студенту.

– Лекційні заняття. Під час лекційних занять студенти заходять на заняття та реєструються. Усну перекличку ми вважаємо виконувати недоцільно, щоб не витратити час. Рідко хто із студентів показує обличчя на перших заняттях (ставлять аватар), важко зрозуміти чи слухають вони, бо лише один з 20-ти, від присутніх, як правило, задає питання. Бали за відвідування лекцій не виставляємо.

– Практичні заняття. Ми адаптували наше методичне забезпечення до он-лайн занять. На кожне заняття розроблений протокол, але його заповнюють не всі, а лише відсутні на занятті студенти (для мотивації). Присутні студенти виконують лише завдання викладача після викладання теоретичної частини і розбору прикладів виконання. При виконанні завдань незрозумілі моменти студенти показують на екрані. У присутніх час на здачу завдання – доба. У відсутніх – до 2-х тижнів. Студенти можуть виконувати практичні за завданням викладача або за темою своєї бакалаврської/магістерської роботи. Наприклад, перше практичне присвячено пошуку індексу Міжнародної патентної класифікації і роботі з базами Укрпатенту та PATENTSCOPE і студенти обирають або завдання за варіантом, або відповідно до своїх професійних інтересів.

– Після першого практичного заняття в такому режимі кількість студентів, присутніх на лекціях і наступних практичних, зростає.

– Розроблені модульні контрольні роботи у вигляді тестування, до яких надається доступ протягом доби. Час на виконання контрольної – 1 година.

– Бали за усіма заняттями і додаткові бали підсумовуються і студент або погоджується з ними, або пише залікову роботу у вигляді тесту.

Незважаючи на зазначені напрацювання, робота і викладача, і студента в дистанційному режимі значно ускладнилась. Але студенти при цьому все ж отримують мінімум систематизованих знань, які дозволяють оформити перші заявки і є базою для майбутнього постійного розвитку та вдосконалення.